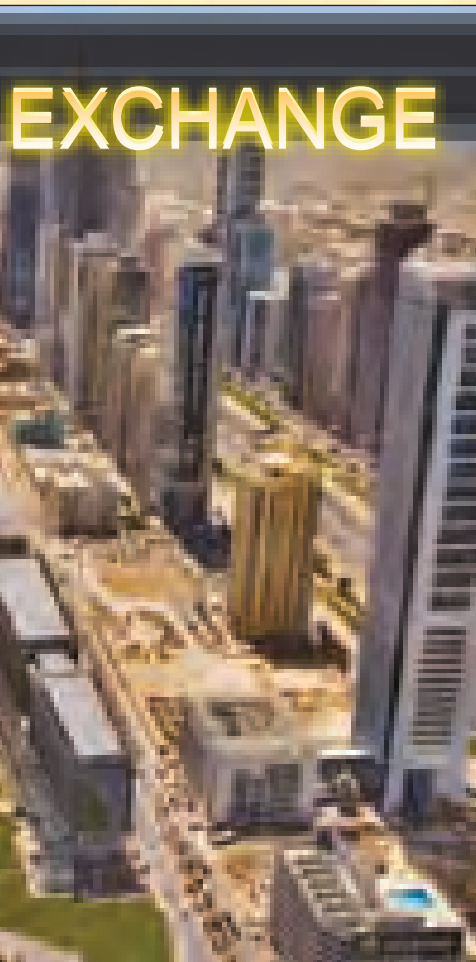

EXCHANGE

بورس طلای دبی؛ دروازه تجاری خاورمیانه

محمد رضا خدرلو

بورس طلا و کالای دبی موسوم به (DGCX) در ماه ژوئن سال ۲۰۰۵ به عنوان یک شرکت در دبی به ثبت رسیده و سازمانی است که اتکالی زیادی به فناوری های نوین دارد و از هیات مدیره فعال و پویایی برخوردار است. هدف از راه اندازی این بورس در امارات متحده عربی، انجام معاملات کالایی و طلا هم سطح با بازارهای بزرگ و معتبر جهان بوده و همگرایی با سایر بورس های بزرگ و شفافیت در معاملات از جمله خط مشی های ترسیم شده برای آن است. بر اساس ضوابط موجود؛ وزارت اقتصاد و بازرگانی امارات مسئولیت نظارت بر فعالیت های بورس طلا و کالای دبی را بر عهده دارد. به دلیل ذکر تمام جزئیات و آرایه اطلاعات لازم به سوداگران طلا و نقره و همچنین شفافیت در انجام معاملات، احتمال وجود ریسک به حداقل ممکن رسیده است. در بیشتر فرهنگ ها و داستان های موجود در ادبیات ملل جهان یکی از انواع تصورات موجود از مفهوم گنج و گنجینه، فلز زرد و درخشان طلا است. به عبارت دیگر هر جا صحبت از گنج و ثروت رویایی به میان آمده واژه طلا نیز همراه آن بوده است. این کالای زرد رنگ و درخشان یکی از فلزات کمیاب و گرانبها است که به دلیل کمیابی در طبیعت، سختی فرآیند استخراج و ارزش اقتصادی فراوان آن از دیرباز مورد توجه سوداگران و ثروتمندان بوده و وسیله ای برای ثروت اندوزی، داد و ستد و حفظ ارزش و پشتوانه پول قلمداد شده است. در زبان لاتین واژه *AURUM* به طلا اطلاق شده و معنی آن سرخی شفق است. از این رو در جدول عناصر و فرمول شیمیایی آن نیز دو حرف *AU* مشاهده می شود. ویژگی های فیزیکی و ذاتی این فلز باعث شده تا ارزش فراوانی داشته باشد و در بسیاری از بورس های معتبر جهان مورد داد و ستد قرار بگیرد.

طلا ابزار سرمایه گذاری

تاجایی که حافظه تاریخ یاری می کند در هیچ دوره یا بازه زمانی ارزش طلا از بین نرفته و هیچ کالای دیگری نتوانسته است جایگاه مهم آن را به عنوان ابزاری برای سرمایه گذاری تصاحب نماید. طلا به عنوان نوعی ارز بین المللی و ابزاری برای سرمایه گذاری با قابلیت حفظ ارزش در گذر زمان به مدت هزاران سال مایه وسوسه انسان ها بوده است. یکی از دیگر مزایای اقتصادی این فلز گرانبها مقاومت ارزشی آن در برابر تورم اقتصادی است. اطلاعات و داده های تاریخی ثابت می کند که افزایش ارزش طلا می تواند متناسب با سطح تورم تغییر کند و قدرت خرید آن همواره در شرایط تورمی حفظ می شود چرا که ارزش این فلز گرانبها نیز همگام با رشد تورم به صورت خودکار ارتقاء می یابد. کارشناسان اقتصادی تنوع بخشیدن به سبد سهام (مجموعه کالاهای مورد معامله توسط یک خریدار) را به عنوان یکی از سایر مزایای طلا می دانند. به دیگر سخن تضمین برگشت سرمایه و سود حاصل از معاملات طلا را نمی توان با معاملات ملکی یا حتی کالاهای دیگر برابر دانست. از نکات قابل

نیاز خود را بطور معمول به یکی از شکل های مسکوک یا شمش خریداری کند. این در حالی است که در معاملات بزرگ و کلان از روشی موسوم به (OTC) استفاده می شود. معاملات طلا در این بورس به هر دو روش آتی و اختیاری صورت می پذیرد. بر اساس اطلاعات و آمار منتشر شده از سوی شورای طلا وابسته به صندوق بین المللی پول؛ در حال حاضر درصد قدرالسهم مناطق مختلف جهان در زمینه در اختیار داشتن منابع طلا مطابق با نمودار شکل (۱) است:

عرضه جهانی طلا

عرضه طلا در بازارهای جهانی به چند روش انجام می شود. استخراج طلای نواز معادن و عرضه طلای کهنه قراضه معمول ترین اشکال این کالا به صورت خام در بازارهای بین المللی است؛ البته عرضه رسمی آن بصورت انواع شمش در اوزان متفاوت و سکه های طلا صورت می گیرد. طبق آمار رسمی بیشترین ذخایر طلا در سطح جهان مربوط به بانک های مرکزی در کشورهای اروپای غربی و آمریکای شمالی است. در اواخر دهه ۱۹۹۰ عرضه ناهماهنگ

ذکر در خصوص طلا این که به هنگام وقوع بحران های اقتصادی و شرایط نامساعد در بازار های مالی و کالایی، ارزش بیشتر کالاها و حتی سهام به شدت کاهش می یابد و خسارات ناشی از این اختلال در قیمت گاهی جبران ناپذیر است لیکن طلا در چنین مواقعی از ارزش خاصی برخوردار است و قدرت خرید آن حفظ می شود. به این ترتیب ارزش ثروت و دارایی های صاحبان طلا دستخوش تغییر و نقصان نمی شود و این گروه از سرمایه داران و سرمایه گذاران کمتر ضرر و زیان می بینند. همچنین قدرت نقد شوندگی طلا در شرایط خاص و حتی در بحران های اقتصادی بیشتر از سایر کالاهاست.

مزایای سرمایه گذاری با طلا

واقعیت این است که بورس طلا از مزیت نقدشوندگی بسیار بالایی برخوردار است و شرایط حاکم بر آن گزینه های متنوعی پیش روی بورسبازان قرار می دهد. این گزینه ها و انتخاب ها شامل اوراق سهام و حتی خود کالای مورد معامله یا همان طلا می شود. در بورس طلای دبی هر خریدار می تواند طلای مورد

برای طلا استفاده صنعتی از آن است که بیشتر در بخش صنعت و دندانپزشکی کاربرد دارد. این بخش از تقاضا در بورس های بین المللی ۱۱ درصد از کل تقاضای جهانی را شامل می گردد. لازم به ذکر است که از این میزان تقاضا ۷ درصد مربوط به صنایع الکترونیکی و مخابراتی است. مهم ترین کارکرد و هدف از تقاضا برای طلا مربوط به جنبه اقتصادی آن و موضوع سرمایه گذاری است. طبق اطلاعات به ثبت رسیده، مقدار طلای مورد داد و ستد در بورس های طلا در سطح جهان طی سال ۲۰۰۴ به میزان ۳۴۳ تن بوده است. طبق اطلاعات منتشر شده از سوی بورس طلای دبی، در طول پنج سال گذشته میزان ذخیره سازی طلا در کشورهای خاورمیانه همواره در حال افزایش بوده و به طور میانگین سالانه ۲۰ درصد افزایش نشان داده است. بر این اساس در سال ۲۰۰۴ میزان تقاضا برای طلا در کشورهای خاورمیانه ۷۶۷ تن گزارش شد در حالی که در سایر مناطق جهان با استقبال کمتری مواجه بود.

خبرگزاری رویترز از بمبئی گزارش داد که میزان تقاضا برای طلا در بازار هند نیز در سال ۲۰۰۷ در مقایسه با سال گذشته دست کم ۵۰ درصد رشد خواهد داشت. در این صورت میزان تقاضا برای طلا در هند برای اولین بار در تاریخ معاملات طلا در این کشور به یک هزار تن خواهد رسید. طبق آخرین آمار منتشر شده از طرف این

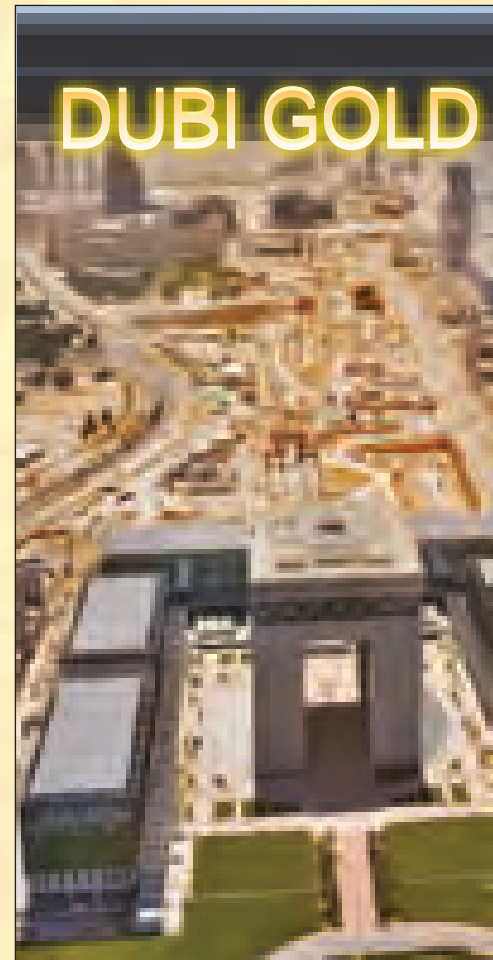
سال ۲۰۰۴ برابر با ۴۷۸ تن بود که در مقایسه با عرضه سال ۲۰۰۳ بالغ بر ۲۳ درصد کاهش یافت. در زمینه تولید طلا در سطح جهان نیز لازم به ذکر است که کشور آفریقای جنوبی با در اختیار داشتن ۱۴ درصد از کل تولید جهانی در مقام اول قرار دارد و کشورهای ایالات متحده آمریکا با ۱۱ درصد، استرالیا با ۱۰ درصد و چین با ۹ درصد در مقام های بعدی قرار دارند. البته کشورهای اندونزی، پرو، روسیه و کانادا نیز از جمله بزرگ ترین تولید کنندگان طلا در جهان محسوب می شوند. در جدول زیر میتوان سهم استخراج و تولید طلا توسط چهار تولید کننده مهم آن در سطح جهان را مشاهده کرد:

همچنین طبق آخرین آمار موجود تولید جهانی طلا در سال ۲۰۰۴ به میزان ۲۴۶۴ تن به ثبت رسیده است.

باز یافت طلا از انواع طلاهای قراضه و کهنه نقش بسیار مهمی در زمینه عرضه این محصول در بازارهای بین المللی ایفا می کند. از آنجا که میزان استخراج و عرضه طلا به بازار بسیار سخت و محدود است لذا در مواقع افزایش تقاضا در بورس های بین المللی مقادیر زیادی طلای کهنه و قراضه به صورت باز یافت و در قالب شمش و سکه در این بازارها عرضه می گردد. شایان ذکر است که در پایان سال ۲۰۰۴ میزان عرضه طلای کهنه و قراضه ۸۲۸ تن گزارش گردید.

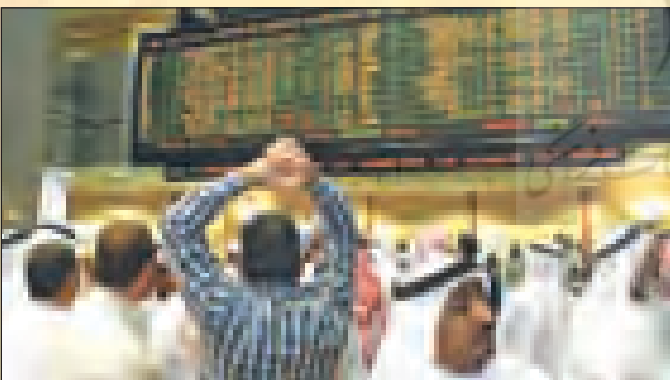
تقاضای جهانی برای طلا

متقاضیان طلا در بورس های بین المللی بطور عمده با ۳ هدف مشخص اقدام به تقاضای خرید طلای کنند که این موارد به ترتیب اهمیت عبارتند از: ۱- تولید زیور آلات- ۲- استفاده صنعتی- ۳- سرمایه گذاری. از نظر میزان و حجم تقاضا برای طلا به منظور ساخت زیور آلات باید گفت که کشور هند بزرگ ترین متقاضی و مصرف کننده طلا در سطح جهان است لیکن کشور ایالات متحده آمریکا از نظر خرده فروشی بزرگ ترین بازار جهان محسوب می شود. در طول یک دهه گذشته کشورهای آسیایی، هند و کشورهای خاورمیانه بیش از ۶۰ درصد از کل طلای جهان را جذب کرده اند. بر اساس ارقام موجود، در سال ۲۰۰۴ میزان تقاضا برای انواع زیور آلات بالغ بر ۲۶۱۱ تن به ثبت رسید که در مقایسه با سال ۲۰۰۳ به میزان ۵/۲ درصد رشد داشت. طبق اعلام شورای جهانی طلا وابسته به صندوق بین المللی پول؛ ارزش تقاضا برای انواع جواهرات ساخته شده از طلا در جهان تا پایان سال ۲۰۰۷ به ۱۷/۴ میلیارد دلار خواهد رسید که در مقایسه با سال ۲۰۰۶ ۳۷۲ درصد افزایش خواهد داشت. این در حالی است که کشورهای خاورمیانه و حاشیه خلیج فارس نقش بسزایی در این زمینه ایفا می کنند. دومین سهم تقاضا

طلا در بورس های بین المللی باعث افت شدید قیمت این فلز گرانبها شد به گونه ای که فاصله بین سال های ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۹ بدترین دوره قیمتی برای این محصول بشمار می رود. بنابراین از ماه سپتامبر سال ۱۹۹۹ قوانین ویژه ای برای عرضه طلا در سطح جهان وضع گردید. این اقدام باعث تثبیت و بهبود قیمت جهانی طلا از سوی ۱۵ عرضه کننده برتر آن در سطح بین المللی شد. اقدام بعدی در این خصوص تعیین سهمیه سالانه برای عرضه طلا بود. بر این اساس از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۹ سالانه تنها ۵۰۰ تن طلا در سطح جهان عرضه خواهد شد که این تصمیم تاثیر مهمی بر قیمت دارد. گفتنی است که فروش رسمی طلا در سطح جهان در

ردیف	کشور	درصد تولید
۱	آفریقای جنوبی	۱۴
۲	ایالات متحده آمریکا	۱۱
۳	استرالیا	۱۰
۴	چین	۹

شوراء، میزان تقاضا برای طلا در هند در نیمه اول سال ۲۰۰۷ برابر با ۵۲۸/۲ تن بوده است.

تجارت طلا در امارات

به دلیل موقعیت اقتصادی و نیز مصرف بالای طلا کشور امارات یکی از کشورهای خاورمیانه است که مردم و سرمایه گذاران استقبال زیادی از طلا به عمل می آورند. بررسی آمار و ارقام مربوط به تجارت طلا در این کشور بیانگر سیر افزایشی داد و ستد این فلز گرانبها طی دوره زمانی بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۴ است. از جمله نکات مهم در باره تجارت طلا در این کشور عربی حاشیه

چرا که شعب بسیاری از بانک های مهم و معتبر جهان در آن قرار دارد. بورس طلای نیویورک نیز که خود شعبه ای از نایمکس به حساب می آید مهم ترین مرکز معاملات آتی طلا است. بورس کالای توکیو نیز پس از نیویورک دومین مرکز معاملات آتی طلا به حساب می آید. حال با توجه به معرفی برترین بازارهای داد و ستد طلا در سطح جهان می توان چنین اظهار داشت که بورس های طلا در دبی، استانبول و سنگاپور دروازه های رو به بازارهای بزرگ مصرف در جهان به حساب می آیند.

معاملات طلا در بورس دبی

قدر مسلم بورس طلای دبی مهم ترین مرکز داد و ستد طلا در منطقه خاورمیانه و به ویژه کشورهای حاشیه خلیج فارس است. اگر چه قیمت بین المللی طلا بر اساس عرضه و تقاضا تعیین می شود و انتظارات سرمایه گذاران عامل تعیین کننده ای در زمینه بهای این فلز ارزشمن است؛ لیکن اساس تعیین قیمت در این بورس بر مبنای مشورت با بورس لندن ینا نهاده شده و از راهنمایی و مکانیزم تعیین قیمت در بورس لندن استفاده می شود. گفتمنی است که تقاضای داخلی برای طلا در امارات بر اساس مصرف داخلی مبتنی بر فروش جواهرات به جهانگردان و سرمایه گذاران در بورس طلای دبی تعیین می شود. فعالیت های مربوط به معاملات بورس طلای دبی به صورت هفت روز در هفته و بدون تعطیلی از ساعت ۸/۳۰ تا ۲۳/۳۰ انجام شده و فلزات گرانبهایی مانند طلا و نقره طبق استانداردهای جهانی در آن معامله می گردد. از جمله سایر مزایای این بورس؛ امکان دسترسی الکترونیکی و ارایه اطلاعات مربوط به معاملات طلا و نقره به صورت آنلاین است به گونه ای که خریداران از هر نقطه از جهان قادر به مشاهده اطلاعات و انجام معاملات مورد نظر می باشند. همچنین نرخ معاملات آتی طلا و نقره به صورت دقیق و هماهنگ منتشر می شود و مرجعی برای انواع معاملات شمش به حساب می آید. عمده ترین مشخصات معاملات آتی طلا در بورس طلا و کالای دبی (DGCX) به قرار زیر است:

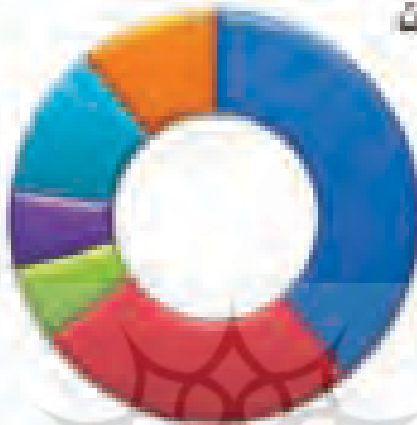
- مقدار طلای مورد معامله (یک قرارداد): حد اقل ۳۲ اونس یا یک کیلو گرم
- کیفیت طلای مورد معامله: خلوص ۰/۹۹۵
- منطبق با استاندارد تحویل طلا در دبی
- زمان تحویل: ماه های فوریه، آوریل، ژوئن، آگوست، اکتبر، دسامبر
- ارز مورد معامله: دلار آمریکا در قبال اونس طلا
- حد اقل رقم مورد محاسبه: ۱۰ سنت آمریکا
- حداکثر سفارش خرید: ۲۰۰ قرارداد (۲۰۰ کیلوگرم)
- سرمایه اولیه برای خرید: ۸۵۰ دلار برای هر قرارداد

بازارهای مهم طلا

بورس طلای لندن بزرگ ترین بازار داد و ستد شمش طلا در جهان است و مرکز عمده داد و ستد فلزات گرانبه به شمار می رود. جالب اینکه قیمت جهانی طلا در این بورس تعیین می شود و تمام معاملات طلا در سطح جهان بر اساس نرخ اعلام شده از سوی این بورس انجام می گردد. پس از لندن؛ شهر زوریخ در سوییس دومین مرکز داد و ستد طلای دنیا محسوب می شود

خلیج فارس این است که واردات انواع طلای مورد نیاز از ۶۰ کشور صورت می گیرد و محصولات ساخته شده و نهایی به ۵۰ نقطه جهان به طور مجدد صادر می گردد. طبق آمار سال ۲۰۰۴ در مجموع ۴۸ تن طلا در این سال در امارات ساخته و تبدیل به جواهر شده است. این در حالی است که در همان سال میزان مصرف طلا در امارات ۹۰ تن بود که مابقی نیاز از طریق واردات تامین گردید.

تجزیه (الجزء) طلا در سطح جهان

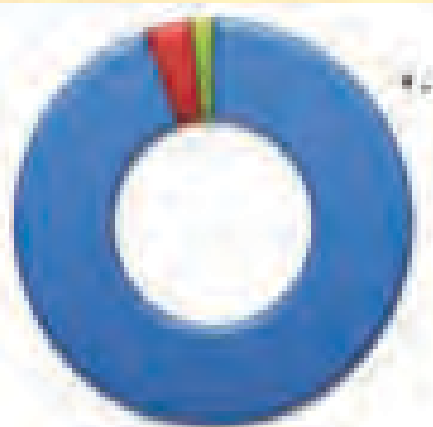
شکل (۱) - منبع: شورای طلا وابسته به صندوق بین المللی پول

انواع طلای بین سال های ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۴

شکل (۲) - منبع: GFMS gold surveys

انواع طلاها برای طلا بین سال های ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۴

شکل (۳) - منبع: GFMS gold surveys